

POSTANOWIENIE

Dnia 8 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania J. N.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tarnowie
o prawo do emerytury pomostowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 8 czerwca 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Krakowie z dnia 3 lipca 2025 r., sygn. akt III AUa 157/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tarnowie na rzecz J. N. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

W wyroku z 3 lipca 2025 r., sygn. akt III AUa 157/24, Sąd Apelacyjny w Krakowie – w sprawie z odwołania J. N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie o prawo do emerytury pomostowej – oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w Tarnowie z 18 grudnia 2023 r., sygn. akt IV U 728/23, w którym Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną przez J. N. odmowną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tarnowie z 25 września 2023 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu się prawo do emerytury pomostowej od 24 sierpnia 2023 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które nadto wymaga dokonania wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Zachodzi bowiem wątpliwość, jak należy interpretować przepis poz. 8 załącznika nr 1 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1696 ze zm.), gdzie jako prace w szczególnych warunkach wymienione są te, które wykonywane są bezpośrednio przy ręcznym zestawianiu surowców lub ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła, a konkretnie co należy uznawać za prace przy ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła i czy można przyjmować, że pracami tymi będą czynności związane z ręczną obsługą maszyn hutniczych?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczony wniósł o: 1. odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie, w przypadku przyjęcia skargi o: 2. oddalenie skargi kasacyjnej; 3. zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na którego tle to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (T. Wiśniewski (w:) D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembrzuski, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom. II. Artykuły 367–505³⁹, Warszawa 2021, art. 390; A. Partyk (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Art. 1–505³⁹. Tom I, red. O. M. Piaskowska, Gdańsk 2025, art. 390; M. Manowska (w:) Apelacja w postępowaniu cywilnym. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 2025, art. 390). Głównym zadaniem omawianej instytucji jest zapewnienie prawidłowej wykładni i doprowadzenie do jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych (K. Osajda, Przesłanki odmowy podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy w postępowaniu cywilnym, (w:) J. Gudowski, K. Weitz (red.), Aurea praxis aurea theoria. Księga pamiątkowa ku czci profesora Tadeusza Erecińskiego, t. 1, Warszawa 2011, s. 427 i n.; T. Wiśniewski, Przebieg procesu cywilnego, Warszawa

2013, s. 383). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu; 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą; 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej. Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało oderwane od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych celem służenia wyjaśnieniu prawa (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16, LEX nr 2255332; 12 marca 2025 r., I USK 345/23, Lex nr 3845591; 24 września 2025 r., I CSK 2125/25, LEX nr 3916284), a także nie przeprowadzono analizy wskazującej na jego istotność, ponadto nie wykazano, dlaczego zagadnienie to jest istotne w niniejszej sprawie (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 maja 2022 r., I CSK 1069/22, LEX nr 3448150; 27 listopada 2024 r., I CSK 3581/23, LEX nr 3786932; 21 stycznia 2026 r., I USK 152/26, LEX nr 4015783; 24 lutego 2026 r., I USK 661/26, LEX nr 4030998).

Strona skarżąca – opierając wniosek o przyjęcie jej skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinna nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości. Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Jeżeli

zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Chodzi przy tym o różnice w wykładni przepisu prawa, a nie o dysonans w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636; 27 sierpnia 2021 r., III CSK 19/21, LEX nr 3400487), argumenty wskazujące na konieczność wypracowania reguł dotychczas nieomówionych w orzecznictwie i doktrynie oraz by wyjaśnienie tej kwestii mogło mieć bezpośrednie znaczenie dla rozwoju prawa - a w następstwie, aby doszło do spełnienia wskazanego publicznego celu skargi kasacyjnej.

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne, Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżący nie przedstawia ani występującego w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) ani potrzeby wykładni przepisów prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przede wszystkim postawiona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej kwestia została sprowadzona do postawienia prostego pytania o zastosowanie w sprawie określonych przepisów prawa. Brakuje w takim ujęciu uzasadnienia wniosku odpowiedniej argumentacji jurydycznej - praktyka powoływania wcześniejszych orzeczeń poprzez ich cytowanie ma na celu także kontrolowaną ewolucję znaczeń terminów prawnych (M. Matczak, Teoria precedensu czy teoria cytowań? (w:) A. Śledzińska-Simon, M. Wyrzykowski (red.), Precedens w polskim systemie prawa, Warszawa 2010, s. 121) - którą skarżący wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W postawionym pytaniu nie uwzględnia się stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji – stanowiska bardzo szeroko przedstawionego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w Krakowie przedstawił, że rozstrzygnięcie sprawy zależało od wyjaśnienia, czy odwołujący spełnia wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do świadczenia emerytalnego, przewidzianego na gruncie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1696). Wydając zaskarżoną decyzję z dnia 25 września 2023 r., organ rentowy nie kwestionował spełnienia przez odwołującego - jako osobę urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r. - pięciu z sześciu warunków do przyznania emerytury pomostowej, wyliczonych w ramach art. 4 przedmiotowej ustawy w postaci: osiągnięcia wieku 60 lat; posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat (do dnia 31 grudnia 2008 r.); posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze co najmniej 25 lat i wykonywania przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Według Sądu drugiej instancji sporna pozostawała wyłącznie kwestia realizacji przez odwołującego warunku wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych), co sprowadzało się do wyjaśnienia, czy praca, jaką J. N. wykonywał w trakcie zatrudnienia w K. po dniu 31 grudnia 2008 r. (w okresie: od 1 stycznia 2009 r. do 16 lutego 2009 r. i od 1 czerwca 2009 r. do 30 czerwca 2009 r.) stanowiła pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust.1 ustawy o emeryturach pomostowych wskazaną w ramach punktu 8 załącznika nr 1 do tej ustawy tj. pracę bezpośrednio przy ręcznym zestawianiu surowców lub ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła.

Sąd drugiej instancji stwierdził – na podstawie analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - , że odwołujący się przez cały okres zatrudnienia, a nie tylko do dnia 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę odpowiadającą kryteriom nie tylko pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. pracy polegającej na formowaniu wyrobów szklanych, wymienionej w poz. 3 działu XIII wykazu A,

stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, ale też pracy z poz. 8 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, czyli pracy bezpośrednio przy ręcznym zestawianiu surowców lub ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie szkła. Ubezpieczony – zatrudniony na stanowisku maszynisty maszyn, maszynisty maszyn do formowania wyrobów szklanych, a w ostatnim okresie maszynisty maszyn - weryfikatora formowania – zajmował się obsługą ogromnej maszyny (nazywanej automatem) wyposażonej w kilkadziesiąt form, do których wlewano rozgrzane, płynne szkło o temperaturze około 1300°C. Nie było przy tym tak, że odwołujący niejako „odgórnie” sterował pracą takiej maszyny czy jedynie „programował” jej pracę, albowiem w istocie ręcznie przestawiał i ustawiał formy w trakcie pracy tegoż automatu, który cały czas się kręcił. Praca odwołującego polegała w szczególności na oczyszczaniu form tej maszyny i sprawdzaniu, czy w każdej z nich znajduje się odpowiednia ilość korka. Gdy formy były już przygotowane, odwołujący musiał najpierw je zdjąć przy użyciu rękawic z maszyny, która cały czas pracowała, a potem ponownie założyć te gorące formy na automat. Również ręcznie odwołujący ustawiał parametry nadmuchu powietrza na tej maszynie i prędkość obrotu tegoż automatu. Przy zmianie asortymentu dokonywał wymiany form, oczka, wytłocznika, stępia, ssawki próżniowej i parametrów prędkościowych maszyny. Kontrolował też, czy wyroby gotowe, które ostatecznie trafiały do transportera, są prawidłowe, a w tym celu musiał je brać do ręki i oglądać, a wyroby te miały wówczas temperaturę nawet 700°C. z tych też względów odwołujący był wyposażony w specjalne rękawice azbestowe oraz specjalne buty, aby gorące szkło nie poparzyło mu nóg.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego odwołujący się, wykonując ręcznie powyższe czynności bezpośrednio przy formowaniu wyrobów szklanych w K. S.A., był narażony na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, definiujące prace w szczególnych warunkach określone w załączniku nr 1 do tej ustawy. W myśl art. 3 ust. 1 wskazanej ustawy: prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia,

wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Jak zaś wynika wprost z dyspozycji art. 3 ust. 2 pkt 2 lit a ustawy o emeryturach pomostowych, przedmiotowe czynniki ryzyka związane są z rodzajami pracy w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi, w tym pracami w warunkach gorącego mikroklimatu, na które składają się prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28°C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m².

W konsekwencji odwołujący spełnił wszystkie przesłanki niezbędne do przyznania mu emerytury pomostowej, ponieważ także po 31 stycznia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach bezpośrednio przy ręcznym formowaniu wyrobów szklanych w hutnictwie, determinowaną czynnikiem ryzyka, jakim były warunki gorącego mikroklimatu, a zatem pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ustawodawca, definiując w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach, przyjął, że są to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do tej ustawy. Z kolei definiując pojęcie prac o szczególnym charakterze ustawodawca przyjął, że są to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający

bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz takich prac określa załącznik nr 2 do ustawy. Wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2021 r., II USK 202/21, Lex Nr 3352460; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu 29 czerwca 2011 r., IV SA/Po 335/11, LEX Nr 863891).

Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawił przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałby prawidłowość stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie analiz interpretacyjnych przepisów prawa określających omawianą kwestię, w kontekście próby wykazania przyczyn przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił w punkcie pierwszym zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie drugim niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c.

[a.ł.]